

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO BỘ Y TẾ
VIỆN VỆ SINH DỊCH TỄ TRUNG ƯƠNG

-----*-----

PHẠM THỊ MINH PHƯƠNG

**TÌNH TRẠNG NHIỄM HIV,
CÁC NHIỄM TRÙNG LÂY QUA ĐƯỜNG TÌNH DỤC
Ở PHỤ NỮ BÁN DÂM TẠI 4 QUẬN HÀ NỘI
VÀ HIỆU QUẢ MỘT SỐ BIỆN PHÁP CAN THIỆP**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ Y HỌC

HÀ NỘI, 2013

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO BỘ Y TẾ
VIỆN VỆ SINH DỊCH TỄ TRUNG ƯƠNG

-----*-----

PHẠM THỊ MINH PHƯƠNG

**TÌNH TRẠNG NHIỄM HIV,
CÁC NHIỄM TRÙNG LÂY QUA ĐƯỜNG TÌNH DỤC
Ở PHỤ NỮ BÁN DÂM TẠI 4 QUẬN HÀ NỘI
VÀ HIỆU QUẢ MỘT SỐ BIỆN PHÁP CAN THIỆP**

Chuyên ngành: Dịch tễ học

Mã số: 62 72 01 17

LUẬN ÁN TIẾN SỸ Y HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS.TS. Trần Hậu Khang**
- 2. PGS.TS. Nguyễn Anh Tuấn**

HÀ NỘI, 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu, kết quả trong luận án là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác

Phạm Thị Minh Phương

LỜI CẢM ƠN

Hoàn thành Luận án Tiến sỹ y học, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

- PGS.TS Trần Hậu Khang và PGS. TS. Nguyễn Anh Tuấn là hai người thầy đã tận tâm hướng dẫn và động viên tôi trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành luận án.

- GS.TS. Nguyễn Trần Hiền đã tận tình hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình nghiên cứu và đóng góp những ý kiến quý báu cho bản luận văn.

- GS.TS. Phạm Ngọc Đính đã giúp đỡ tôi những ý kiến quý báu để tôi hoàn thành bản luận án.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới:

- Khoa phòng chống HIV/AIDS, Khoa xét nghiệm, phòng Đào tạo sau đại học Viện Vệ sinh dịch tễ trung ương đã nhiệt tình hỗ trợ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và học tập.

- Sở Y tế Hà Nội, Trung tâm Phòng, chống HIV/AIDS Hà Nội, Dự án Sức khỏe gia đình quốc tế đã giúp đỡ tôi trong quá trình tiến hành nghiên cứu

Tôi cũng xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành tới các đồng nghiệp tại Bệnh viện Da liễu trung ương, và các đồng nghiệp khác đã đồng hành cùng tôi trong suốt quá trình học tập

Cuối cùng, tôi xin gửi lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình tôi và các bạn bè thân thiết đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Phạm Thị Minh Phương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	iii
LỜI CẢM ƠN.....	iv
MỤC LỤC.....	v
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	ix
DANH MỤC BẢNG.....	xi
DANH MỤC BIỂU ĐỒ.....	xiii
ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
CHƯƠNG 1.....	3
TỔNG QUAN.....	3
1.1. Một số khái niệm.....	3
1.2. Tình hình hoạt động mua bán dâm trên thế giới và Việt nam.....	4
1.3. Các căn nguyên của nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục.	5
1.4. Thực trạng và một số yếu tố liên quan đến nhiễm HIV và STI ở phụ nữ bán dâm.....	7
<i>1.4.1. Thực trạng tình hình nhiễm HIV và STI ở phụ nữ bán dâm</i>	<i>7</i>
<i>1.4.2. Đặc điểm và các hành vi nguy cơ của phụ nữ bán dâm</i>	<i>13</i>
<i>1.4.3. Liên quan giữa các hành vi và nhiễm HIV/STI</i>	<i>18</i>
1.5. Các biện pháp can thiệp làm giảm nhiễm HIV/STI.....	20
<i>1.5.1. Các can thiệp dự phòng lây nhiễm HIV/STI ở PNBD trên thế giới</i>	<i>20</i>
<i>1.5.2. Các can thiệp dự phòng lây nhiễm HIV/STI ở PNBD tại Việt Nam.....</i>	<i>24</i>
1.6. Một số đặc điểm về thành phố Hà nội.....	29
CHƯƠNG 2.....	33
ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	33

2.1. Đối tượng	33
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu	33
2.3. Thiết kế nghiên cứu	34
2.3.1. Cỡ mẫu	34
2.3.2. Phương pháp chọn mẫu:	35
2.4. Các bước tiến hành điều tra	37
2.5. Các xét nghiệm được sử dụng	40
2.5.1. Các xét nghiệm đã được sử dụng	40
2.5.2. Nguyên lý và cách tiến hành của các xét nghiệm được ứng dụng	41
2.6. Các chỉ số nghiên cứu	44
2.7. Biện pháp can thiệp	47
2.8. Nhập và phân tích số liệu	50
2.9. Hạn chế sai số	50
2.10. Đạo đức trong nghiên cứu	51
2.11. Hạn chế của nghiên cứu	52
CHƯƠNG 3	55
KẾT QUẢ	55
3.1. Mô tả thực trạng và một số yếu tố liên quan đến nhiễm HIV và STI ở phụ nữ bán dâm tại 4 quận Hà nội năm 2005-2006	55
3.1.1. Một số thông tin cá nhân của PNBD trước can thiệp	55
3.1.2. Tỷ lệ nhiễm HIV và STI của PNBD tại Hà nội 2005-2006	56
3.1.3. Các hành vi nguy cơ nhiễm HIV và STI của PNBD tại 4 quận Hà Nội năm 2005 -2006	61

3.2. Hiệu quả của mô hình can thiệp lên hành vi nguy cơ và tỷ lệ nhiễm HIV/STI của PNBD ở Hà Nội năm 2005-2010.....	80
3.2.1. Tỷ lệ PNBD tiếp cận với các chương trình can thiệp.....	80
3.2.2. Sự thay đổi hiểu biết cơ bản về HIV/STI.....	81
3.2.3. Sự thay đổi về thái độ xử trí khi nhiễm STI.....	82
3.2.4. Sự thay đổi về hành vi sử dụng ma túy.....	84
3.2.5. Sự thay đổi về hành vi dùng bao cao su	85
3.2.6. Sự thay đổi về tỷ lệ nhiễm HIV/STI.....	87
CHƯƠNG 4.....	90
BÀN LUẬN.....	90
4.1. Thực trạng và một số yếu tố liên quan đến nhiễm HIV và STI ở phụ nữ bán dâm tại 4 quận Hà Nội năm 2005-2006.....	90
4.1.1. Các đặc trưng cơ bản của PNBD ở Hà Nội năm 2005-2006	90
4.1.2. Tỷ lệ nhiễm HIV và một số STI của PNBD ở Hà nội năm 2005-2006 .	93
4.1.3. Một số yếu tố ảnh hưởng tới tỷ lệ nhiễm HIV và Chlamydia trong nhóm PNBD ở Hà nội năm 2005 - 2006.....	98
4.2. Hiệu quả một số biện pháp can thiệp phòng nhiễm HIV/STI của phụ nữ bán dâm ở Hà Nội năm 2005-2010.....	109
4.2.1. Tiếp cận với các hoạt động can thiệp giảm tác hại.....	109
4.2.2. Hiệu quả can thiệp đối với hiểu biết về HIV/STI.....	110
4.2.3. Hiệu quả can thiệp lên hành vi SDMT.....	111
4.2.4. Hiệu quả can thiệp lên hành vi sử dụng bao cao su.....	112
4.2.5. Hiệu quả can thiệp lên tỷ lệ nhiễm HIV	115
4.2.6. Hiệu quả can thiệp lên tỷ lệ nhiễm STI.....	116
KẾT LUẬN.....	120
KHUYẾN NGHỊ	122

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ.....	123
TÀI LIỆU THAM KHẢO	124

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Tiếng Việt
AIDS	Acquired Immuno-Deficiency Syndrome Hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải
BCS	Bao cao su
BDDP	Bán dâm đường phố
BDNH	Bán dâm nhà hàng
BKT	Bơm kim tiêm
CSHQ	Chỉ số hiệu quả
CT	Can thiệp
GSTĐ	Giám sát trọng điểm
HIV	Human Immunodeficiency Virus Vi rút gây suy giảm miễn dịch mắc phải ở người
PCR	Polymerase Chain Reaction Phản ứng khuếch đại chuỗi polyme
PNBD	Phụ nữ bán dâm
QHTD	Quan hệ tình dục
RPR	Rapid Plasma Reagin Phản ứng RPR
SDMT	Sử dụng ma túy
STI	Sexually Transmitted Infection Nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục
TCMT	Tiêm chích ma túy
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TPHA	<i>Treponema Pallidum</i> Haemagglutination Assay Phản ứng TPHA

TTVCD	Tuyên truyền viên cộng đồng
UNAIDS	The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS Chương trình phối hợp của Liên hợp quốc về HIV/AIDS
VCT	Voluntary Counselling and Testing Tư vấn xét nghiệm HIV tự nguyện
WHO	World Health Organization Tổ chức Y tế thế giới
XN	Xét nghiệm